

diakonia

MÄNNISKOR SOM FÖRÄNDRAR VÄRLDEN

Partiernas nya löften

Diakonias valenkät 2014 om fattigdomsbekämpning,
mänskliga rättigheter och klimaträttvisa

Diakonia är det gemensamma biståndsorganet för två svenska frikyrkor, Equmeniakyrkan och Alliansmissionen. Vi arbetar långsiktigt i samarbete med cirka 400 organisationer, kyrkor och folkrörelser i ett 30-tal av världens fattigaste länder.
www.diakonia.se

Innehåll

Förord av Diakonias generalsekreterare, Bo Forsberg	3
Begränsningar och avgränsningar	4
Sammanfattning	5
Frågorna till partiledarna	6
Enighet mellan partierna:	
Tio löften om ny politik	7
Mindre enighet	
- avräkningar från biståndet	10
Elefanten i rummet - klimatpolitiken	10

Redovisning av partiernas svar och Diakonias kommentarer fråga för fråga

Bistånd	12
Politik för global utveckling	18
Skatteflykt	19
Exportstöd och mänskliga rättigheter	22
Klimat	24

Det blir bättre, men fortfarande finns det mycket att göra

Bo Forsberg Generalsekreterare Diakonia

På många områden blir världen bättre. Allt fler barn går i skola. Andelen fattiga i världen minskar. Hundratals miljoner barn har vaccinerats. Demokratin gör framsteg – över hälften av jordens befolkning lever idag i demokratier. På många områden blir det bättre.

Men fortfarande lever en tredjedel av världens befolkning på mindre än 2 dollar per dag. I Afrika ökar antalet människor som lever i fattigdom trots hög tillväxt och klyftorna mellan rika och fattiga ökar. Samtidigt drabbas fattiga människor av de klimatförändringar som vi i industriländerna har orsakat, genom de skadliga utsläpp vi pumpat ut i atmosfären de senaste två hundra åren. Den globala uppvärmningen riskerar leda till ett allt mer extremt väder, spridning av sjukdomar och ökade konflikter. Dessutom förlorar utvecklingsländerna ungefär tio gånger mer i kapitalflykt än vad de får i bistånd varje år. Pengar som skulle kunna bidra till utveckling samt minska sårbarheten för klimatförändringar och andra externa faktorer som inverkar negativt på fattigdomsbekämpningen.

Inför höstens val går debatten redan hög kring frågor om skatter, skola, vård och omsorg. Men vilken plats får de internationella frågorna? Vilket ansvar har Sverige? För att lyfta de globala utmaningarna i den svenska debatten har Diakonia initierat kampanjen ”Du har världens röst”, där vi vill utmana de svenska partierna och politikerna att diskutera vad de själva, partierna och den svenska regeringen kan göra. Denna enkät är en del av detta arbete.

Frågorna är många. Några exempel: Hur

kan biståndspolitiken förbättras utifrån mottagarnas perspektiv? Vad mer kan Sverige göra för att motverka skatteflykt i länder med stor fattigdom? Vilka åtgärder kan och bör vidtas för att säkerställa att mänskliga rättigheter inte kränks när staten stödjer svenska företag genom exportkreditgarantier och lån?

Frågorna vi ställer till partierna försöker ringa in områden där vi ser behov av ny politik. Till exempel tar Sverige pengar från det ordinarie biståndet för att ge stöd till fattiga länders klimatarbete trots att vi i avtal efter avtal lovat nya – additionella – pengar. Att ta från befintligt bistånd blir ett nollsummespel för de fattiga som redan idag drabbas av klimatförändringarna.

Diakonias samarbetsorganisationer runt om i världen vet att deras möjligheter att förbättra sin situation även beror på de politiska beslut som tas – eller inte tas – i industriländer som Sverige. Därför vill de att vi ska göra vår hemläxa och utmana politiker i Sverige och EU. Vår ambition är att konstruktivt förbättra politiken.

Men frågan är om partierna och partiernas ledare vill utlova förbättringar av politiken? Jag hoppas och tror det.

*Bo Forsberg
Generalsekreterare Diakonia*

Begränsningar och avgränsningar

Diakonias ambition med denna enkät är att de politiska partierna och deras ledare ska förtydliga var de står i en rad konkreta frågor som vi anser är viktiga när det gäller utformandet av en svensk utvecklingspolitik. Fördelen är att vi bättre kan ställa partierna och regeringen till svars. Lever de upp till sina löften?

Det finns självklart en rad begränsningar i denna enkät. Befinner man sig i opposition kan man ge löften som inte behöver prövas i praktisk politik. Är man del av regeringen kan ett parti hävda att de försökt få till stånd en annan politik men misslyckats driva igenom förslagen i praktisk politik på grund av kompromisser inom regeringen.

Vi har valt 17 frågor som vi bedömer vara viktiga. De kan uppfattas som tekniska men är utformade efter tanken att de är realistiska och kan omsättas i handling. Frågorna är ojämnt fördelade på olika tematiska frågor.

Diakonia har en policy om likabehandling av de politiska partierna i riksdagen. Men styrelsen har beslutat att vi ska samverka med partier som delar Diakonias grundläggande värderingar. Därför har vi inte frågat Sverigedemokraterna om att delta i vår enkät. Frågorna har ställts till de övriga sju riksdagspartiernas partiledare. Moderaterna och Folkpartiet svarar som partier, de andra svarar som partiledare.

---

17 viktiga
frågor

Sammanfattning

Diakonia har ställt 17 frågor till partiledarna inför riksdagsvalet i höst om bistånd, klimaträttvisa, hänsyn till mänskliga rättigheter i exportpolitiken och åtgärder mot skatteflykt i länder med stor fattigdom. Partiledarna har kunnat välja mellan att svara Ja, Nej och Möjligen, samt fritt kunnat kommentera varje enskilt svar.

Resultatet är slående på så vis att det råder total samstämmighet mellan samtliga tillfrågade partier i åtta frågor, och mycket stor samstämmighet i ytterligare två frågor. Det tolkar Diakonia som utfästelser om ny politik – oavsett vem som vinner valet i höst.

FRÅGA	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17
Moderaterna	J	N	J	J	M	N	J	J	J	J	M	J	J	J	N	N	N
Kristdemokraterna	J	M	J	J	J	M	J	J	J	J	J	J	J	J	M	M	M
Folkpartiet	J	M	J	J	J	M	J	J	M	J	M	J	J	J	M	M	M
Centerpartiet	J	J	J	J	J	J	J	J	J	J	J	J	J	J	M	J	M
Miljöpartiet	J	J	J	J	J	J	J	J	J	J	J	J	J	J	J	J	J
Socialdemokraterna	J	M	J	J	J	J	J	J	J	J	J	J	J	M	M	M	N
Vänsterpartiet	J	J	J	J	J	J	J	J	J	J	J	J	J	J	J	J	N

J Ja
N Nej
M Möjligen

Frågorna finns på nästa sida.

Några av de områden där partiledarna och partierna är helt överens:

- Biståndet ska vara obundet och inte knutet till köp av svenska produkter och tjänster. Det är en viktig signal då Diakonia och Svenska kyrkan i rapporter funnit exempel på biståndsinsatser knutna exklusivt till svenska företag för att främja svensk export.
- Sverige ska ha en samlad strategi för att bistå utvecklingsländer att motverka skatteflykt. Eftersom någon sådan inte finns idag ger det oss goda förhoppningar om att få en strategi presenterad inom kort.
- Mänskliga rättigheter, inklusive transparens och möjlighet till gottgörelse, ska vara ett tydligt villkor för svenskt statligt stöd i form av exportkrediter och lån från svenska staten. Det påverkar hundratals miljarder i exportstöd.

På det helt avgörande klimatområdet råder det dock inte enighet mellan partierna – tvärtom svarar partierna som två tydliga block på hur

ambitiösa Sveriges utsläppsminskningar ska vara. Det är givetvis ett problem eftersom FN:s klimatpanels senaste rapport tydligt visar att endast höga ambitioner gör det möjligt att begränsa den globala uppvärmningen under två grader.

Romson, Sjöstedt och Löf toppar listan

Åsa Romson MP, Jonas Sjöstedt V och Annie Lööf C toppar listan, räknat på antalet Ja-svar. Göran Hägglund KD kommer god fyra och Stefan Löfven S femma. Folkpartiet och Moderaterna har angett att de svarar som partier, inte partiledare, och hamnar i botten av resultatlistan.

	J	N	M
Miljöpartiet: Åsa Romson	17	0	0
Vänsterpartiet: Jonas Sjöstedt	16	1	0
Centerpartiet: Annie Lööf	15	0	2
Kristdemokraterna: Göran Hägglund	12	0	5
Socialdemokraterna: Stefan Löfven	12	1	4
Folkpartiet: svarar som parti	9	0	8
Moderaterna: svarar som parti	10	5	2

Frågorna till partiledarna

Bistånd

1. Tycker du och ditt parti att motsvarande 1 procent av BNI ska avsättas till bistånd?
2. Bör avräkningar från biståndet för t.ex. migrationskostnader och exportkreditskuldavskrivningar skärpas och avräkningar minska?
3. Är det viktig att bistånd till privata aktörer har samma krav på resultat och transparens, utgår från lokala behov och utvärderas regelbundet som annat bistånd?
4. Ska Sverige leva upp till våra åtaganden om obundenhet i biståndet?
5. Tycker du och ditt parti att de nya resultatstrategierna i biståndet ska baseras på lokala demokratiskt framtagna planer och prioriteringar?
6. Ser du och ditt parti risker med att biståndet skyggar för långsiktiga svåråtkämpliga utvecklingsresultat, när budskapet är att mätbara resultat ska levereras till Sverige?
7. Anser du och ditt parti att mottagarna i form av t.ex. parlament och det civila samhället ges möjlighet till ett verkligt deltagande när det gäller val av insatser i svenska biståndstrategier?

Politik för global utveckling (PGU)

8. Anser du att Sverige ska utforma sin politik utifrån PGU:s perspektiv - de mänskliga rättigheterna och de fattiga människornas perspektiv – även när det gäller exportfrämjandet och vapenexporten?

Skatteflykt

9. Är du beredd att arbeta för land-för-land rapportering för företag i alla sektorer inklusive skatter för att öka öppenheten och stoppa skatteflykt?

10. Tycker du att Sverige ska ha en samlad strategi för att motverka skatteflykt från fattiga länder?

11. Är du och ditt parti beredd att arbeta för en öppen, offentlig redovisning av företags förmånstagare, för att förhindra det hemlighetsmakeri som möjliggör skatteflykt, korruption och penningtvätt?

12. Är du och ditt parti beredd att arbeta för ökat stöd till utvecklingsländernas myndigheter och civila samhälle, för att bygga den kapacitet som krävs för att bekämpa skatteflykt?

Exportstöd och mänskliga rättigheter

13. Anser du att mänskliga rättigheter, inklusive transparens och möjlighet till gottgörelse, ska vara ett tydligt villkor för svenskt statlig stöd i form av exportkrediter och lån från svenska staten?

14. Anser du och ditt parti att det måste göras förstudier (s.k. due diligence) i fråga om effekterna på mänskliga rättigheter, innan svenska staten ger exportkreditgarantier/lån till svenska företags affärer i riskfyllda länder eller miljöer?

Klimat

15. Anser du och ditt parti att Sverige bör ta på sig utsläppsminskningar inom Sverige på minst 55 % till 2030 och minst 95 procent till 2050?

16. Anser du och ditt parti att staterna har ansvar att anslå medel utanför det ordinarie biståndet på 1 procent för att leva upp till löftena i klimatavtalen?

17. Är du och ditt parti beredda att i budgeten för 2015 sätta av 2,1 miljarder kronor till klimatfinansiering, som inte tas ut ur biståndsbudgeten (räknad som 1 procent av BNI) för att hålla Sveriges del av löftet från klimattoppmötet i Köpenhamn?

Resultaten finns på föregående sida.

Enighet mellan partierna: *10 löften om ny politik*

Det viktigaste och mest positiva resultatet av partiledarnas svar på enkäten är att partiledarna utlovar ny politik inom så många områden. I 10 av de 17 frågorna fanns det fullständig eller nästan fullständig enighet om att ge utfästelser om ny förbättrad politik.

Biståndet

1. Samtliga partiledare och partier svarar Ja eller Möjligen på fråga nr 5 om ”de nya resultatstrategierna i biståndet ska baseras på lokala demokratiskt framtagna planer och prioriteringar?”

Det finns vad Diakonia vet ingen tydlig policy för hur de nya svenska planerna för biståndsinnsatser i form av ”resultatstrategier” ska relatera till eller på vilket sätt de ska utgå från de utvecklingsplaner och ambitioner som finns i mottagarländerna. Flera röster bl.a. Statskontoret¹ har i sitt remissvar på biståndspolitiska plattformen varnat för att biståndet blir allt mer givarstyrt. Att nu samtliga partier svarar Ja (Moderaterna Möjligen) på frågan om biståndet ska baseras på lokala demokratiskt framtagna planer innebär ett viktigt principiellt åtagande som bör få praktiska konsekvenser.

2. Inom biståndsområdet finns det idag en fullständig enighet bland partierna om att biståndet ska vara obundet och inte knutet till köp av svenska produkter och tjänster (fråga nr 4). Det är en viktig signal då Diakonia och Svenska kyrkan i rapporter funnit exempel på insatser knutna exklusivt till svenska företag för att främja svensk export.²

3. Samtliga partier och dess ledare svarar Ja på fråga nr 3 om bistånd till/via privata aktörer ska ha samma krav på resultat och transparens, samt utgå från lokala behov och utvärderas regelbundet som annat bistånd. I

de studier som Diakonia och Svenska kyrkans internationella avdelning gjort kring denna fråga konstaterar vi flera brister inom denna sektor, bland annat i avsaknaden av krav på regelbundna och oberoende utvärderingar.³ Det är därför mycket glädjande att alla partier anser att det är viktigt att bistånd via privata aktörer har samma krav vad gäller resultat, öppenhet, att utgå från lokala behov och regelbunden utvärdering. Det är områden där det idag finns brister och samsynen mellan partierna skapar förutsättningar för att skapa gemensamma riktlinjer etc. som partierna står bakom.

Politik för Global Utveckling

4. Samtliga partier bekräftar i svaren på fråga nr 8 sitt stöd till den svenska riksdagens Politik för global utveckling (PGU) från 2003. PGU innebär att Sverige ska utforma all sin politik utifrån de mänskliga rättigheterna och de fattiga människornas perspektiv. Vi tolkar partiernas svar som ett löfte att effekter på mänskliga rättigheter och fattigdom ska vara kriterier vid tillståndsgivning av vapenexport. Idag går det inte att finna information om de fattiga människornas perspektiv över huvud taget är en faktor vid den bedömningen. I enlighet med FN:s vägledande principer om mänskliga rättigheter i affärer måste berörda rättighetsinnehavare dvs människorna i de berörda länderna få tillgång till konsekvensanalyser.

¹ <http://www.statskontoret.se/upload/Remissvar/2014/201415.pdf>

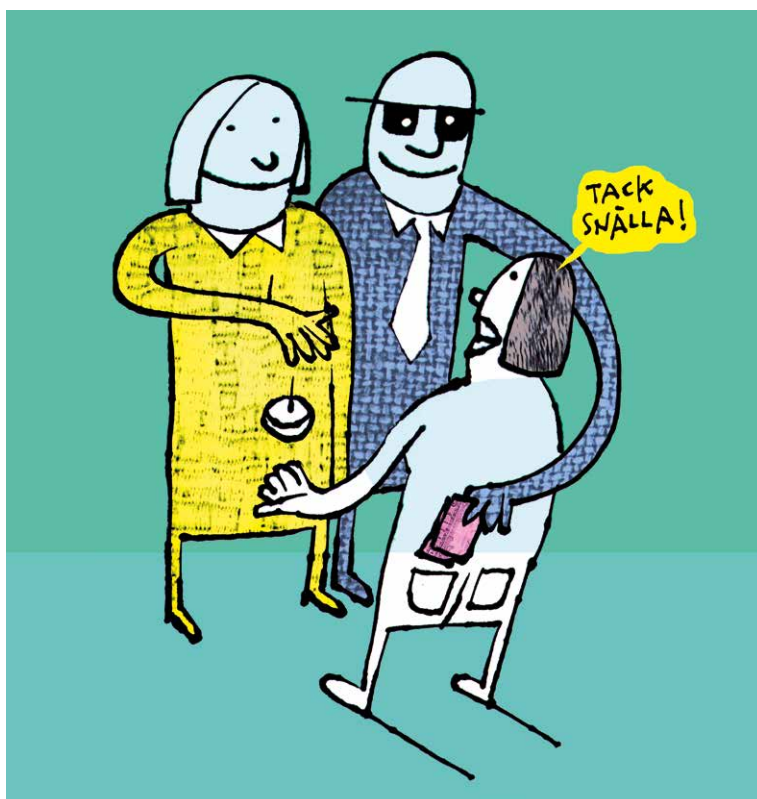
² <http://www.diakonia.se/Politik-och-paverkan/Rapporter-fran-Diakonia/naringslivet-och-bistandet-2014/>

³ <http://www.diakonia.se/Politik-och-paverkan/Rapporter-fran-Diakonia/naringslivet-och-bistandet-2014/>

Skatteflykt

Löftena handlar bl.a. om frågor om vad Sverige kan göra för att motverka skatteflykt från fattiga länder. Många länder med stora utvecklingsproblem brottas med kapitalflykt som till större delen består av företags skatteflykt.⁴ EU och Sverige har på senare tid skärpt sin politik inom detta område men Diakonias ser behov av ytterligare åtgärder för att sätta stopp för skatteflykten. Med tanke på att skatteflyktsfrågan är relativt ny i utvecklingspolitiken och debatten om skatteflykt tog fart först efter den globala finanskrisen 2008, gläder vi oss åt denna stora enighet bland partierna

5. Samtliga partier och partiledare säger att Sverige ska ha en samlad strategi för att bistå utvecklingsländer att motverka skatteflykt (fråga nr 10). Eftersom en sådan inte finns idag ger det oss goda förhoppningar om att få en strategi presenterad inom kort – oavsett valutgången i september.

6. Samtliga partier svarar även Ja på fråga nr 12 om ökat stöd bör ges till utvecklingsländernas myndigheter och civila samhälle, för att bygga den kapacitet som krävs för att bekämpa skatteflykt. Detta är mycket glädjande och bör avspeglas i Sveriges biståndssatsningar.

7. Nästan samtliga partier svarar även Ja på fråga nr 9: Är du beredd att arbeta för land-för-land rapportering för företag i alla sektorer inklusive skatter för att öka öppenheten och stoppa skatteflykt? Folkpartiet svarade som enda parti Möjligen men konstaterade att ”land-för-landredovisning” för företag kan vara en viktig pusselbit för att motverka skatteflykt.

8. På fråga nr 11 om partierna ”är beredda att arbeta för en öppen, offentlig redovisning av företags förmånstagare, för att förhindra det hemlighetsmakeri som möjliggör skatteflykt, korrupktion och penningtvätt” svarar alla partiledare positivt utom moderaterna och folkpartiet som svarar Möjligen. Det är trots det ett framsteg då Finansdepartementet tidigare klargjort att ”Sverige motsätter sig ett absolut krav på register. Det bör vara upp till varje medlemsstat (MS) att avgöra på vilket sätt MS vill säkerställa att kravet på information om verklig huvudman uppfylls.”⁵ Sverige har därmed inom EU tidigare motsatt sig att sådana offentliga register ska upprättas.

⁴ <http://www.diakonia.se/Politik-och-paverkan/skatteflykt/Fragor-och-svar-om-skatteflykt/>

⁵ Finansdepartementet 17 mars 2014 i mailsvar till Diakonia.

Mänskliga rättigheter och statligt exportstöd

En annan nyhet i Diakonias partiledarenkät är att samtliga partier och partiledare ger utfästelser om skärpningar när det gäller hänsyn till mänskliga rättigheter i det svenska exportstödet. Exportkreditnämnden (EKN) och den statliga banken Svensk Exportkredit (SEK) har hundratals miljarder i sina portföljer för att stödja svensk export med exportkreditgarantier och statliga lån.

I Diakonias och Amnesty rapport ”Export till priset av mänskliga rättigheter – uppföljningen 2013”⁶ granskar vi om exportorganen lever upp till FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter. I denna studie, som var en uppföljning av två tidigare, konstaterade vi tydliga steg i rätt riktning – ökad transparens, nya rutiner och nya policydokument. Men trots det kunde vi i denna tredje granskning konstatera att stora brister fortfarande existerar när det gäller efterlevnad av FN:s principer. I praktiken följer nämligen både EKN och SEK Världsbankens standarder (International Finance Corporation, IFC), som inte lever upp till FN:s

principer. I ett projekt i Brasilien som fick stöd av EKN går det exempelvis inte att utläsa hur EKN hanterat uppgifter och varningar om markstöd i anslutning till projektet.

Rapporten upprepade våra tidigare rekommendationer om en förändring av sekretesslagstiftningen för att säkerställa efterlevnad av de krav på transparens som följer både FN:s vägledande principer och OECD:s riktlinjer för multinationella företag.

Efter rapporten gav regeringen i regleringsbrev 2014 EKN förtydligade instruktioner om ”att säkerställa att verksamheten bedrivs i enlighet ... med FN:s principer för företag och mänskliga rättigheter”.⁷ Hur denna förtydligade instruktion tolkas och efterlevs har vi ännu inte kunnat granska.

9. Det är därför mycket glädjande att samtliga sju partier anser att mänskliga rättigheter, inklusive transparens och möjlighet till gottgörelse, ska vara ett ”tydligt villkor för svenskt statligt stöd i form av exportkrediter och lån från svenska staten” (fråga 13). Det är ett löfte om en tydlig skärpning av politiken inom detta område.

10. Partierna är nästan helt eniga om fråga 14 om att det ”måste göras förstudier (s.k. due diligence) i fråga om effekterna på mänskliga rättigheter, innan svenska staten ger exportkreditgarantier/lån till svenska företags affärer i riskfyllda länder eller miljöer”. Socialdemokraterna är det enda partiet som svarar Möjligen på frågan, de sex andra svarar Ja.

Enligt såväl FN:s ramverk och vägledande principer som OECD:s riktlinjer för multinationella företag ska konsekvensanalyser göras och vara tillgängliga för de berörda. Men idag görs detta av EKN bara i vissa affärer och SEK:s konsekvensanalyser är inte offentliga.

⁶ <http://www.diakonia.se/Politik-och-paverkan/Rapporter-fran-Diakonia/Export-till-priset-av-manskliga-rattigheter---uppfoljning-2013/>

⁷ <http://www.esv.se/Verktyg--stod/Statsliggaren/Regleringsbrev/?RBID=15374>

Mindre enighet – avräkningar från biståndet

Samtliga partier och partiledare utom Moderaterna svarar Ja eller Möjligen på fråga nr 2 om ”avräkningar från biståndet för t.ex. migrationskostnader och exportkreditskuldavskrivningar bör skärpas och avräkningar minska?”

Diakonia och många andra organisationer har kritiserat regeringen för att använda stora belopp från biståndet till andra utgiftsposter. 2013 handlade det om var sjunde biståndskrona eller närmare 5 miljarder kronor. Det är ungefär lika mycket som gått till hela Afrika söder om Sahara i snitt under 2000-talet. Enkätsvaren innebär att det finns ett relativt brett stöd, men inte fullständig enighet, bland partierna för att både minska avräkningarna och att Sverige agerar för en skärpning av reglerna i OECD:s biståndskommitté.⁸

Elefanten i rummet – klimatpolitiken

På det helt avgörande klimatområdet råder det dock inte enighet mellan partierna – tvärtom svarar partierna som två tydliga block på hur ambitiösa Sveriges utsläppsminskningar ska vara. Det är givetvis ett problem eftersom FN:s klimatpanels senaste rapport⁹ tydligt visar att endast höga ambitioner gör det möjligt att begränsa den globala uppvärmningen under två grader.

Skillnaden mellan blocken består i att MP, V och S i sina kommentarer anger kvantifierade utsläppsmål till 2050 på minskningar mellan 90 och 95 procent, medan M, KD, FP och C i sina kommentarer talar om en ”vision” om ”noll nettoutsläpp”. Nettoutsläpp är ett oklart begrepp enligt miljöminister Lena Ek, och Naturskyddsföreningen har visat att det i praktiken kan innebära utsläppsminskningar på mindre än 70 procent, eftersom även kolsänkor och utsläppsminskningar i andra länder kan komma att räknas in.¹⁰

Inte heller på den grundläggande frågan (fråga nr 17) om klimatfinansiering – stödet till de fattiga länder som drabbas hårdast av de industrialiserade ländernas höga utsläpp – finns det någon enighet, och dessvärre inte heller så många Ja-svar.

⁸ <http://www.diakonia.se/Politik-och-paverkan/Rapporter-fran-Diakonia/Kostnader-for-flyktningmottagande-i-bistandsbudgeten/>

⁹ Climate Change 2014: Mitigation of Climate Change (IPCC 2014), <http://ipcc.ch/report/ar5/wg3/>

¹⁰ <http://www.naturskyddsforeningen.se/sveriges-natur/2013-1/noll-ar-inte-alltid-noll>

Tre partiledare i toppen

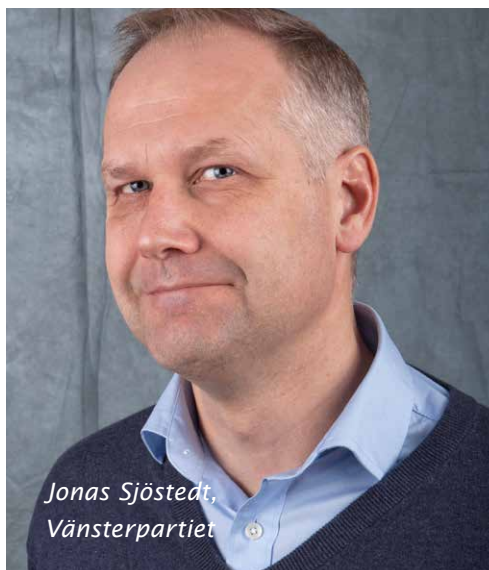
Åsa Romson, Jonas Sjöstedt och Annie Lööf toppar listan. MP har 17 Ja-svar, V har 16 Ja-svar och C 15 stycken Ja-svar. Åsa Romson och Miljöpartiet toppar genom att MP svarar Ja på frågan om de i 2015 års budget är beredda att anslå 2,1 miljarder till fattiga länders klimatarbete som inte tas ur biståndsbudgeten (räknat som 1 procent av BNI). Jonas Sjöstedt svarar Nej på denna fråga men hänvisar till att Vänsterpartiet i sin budget anslår 1,5 miljarder kronor år 2014 utanför biståndet, vilket är mycket positivt. Annie Lööf svarar Möjligen på denna fråga och därmed kommer Centerpartiet på tredje plats.

Kristdemokraternas Göran Hägglund hamnar som god fyra och Socialdemokraternas Stefan Löfven som femma när svaren sammanställs. Göran Hägglund, tillsammans med alla andra partier, svarar till exempel Ja på frågan om ”att det måste göras förstudier (s.k. due diligence) i fråga om effekterna på mänskliga rättigheter, innan svenska staten ger exportkreditgarantier/lån till svenska företags affärer i riskfyllda länder eller miljöer, medan Stefan Löfven svarar Möjligen.

Folkpartiet och Moderaterna, har angett att de svarar som partier och inte partiledare, och ger nio respektive tio Ja-svar. Folkpartiet har 7 Möjligen och 0 Nej-svar, medan Moderaterna har 2 Möjligen och 5 Nej-svar vilket gör att de kommer sist.

Åsa Romson,
Miljöpartiet

Jonas Sjöstedt,
Vänsterpartiet

Annie Lööf,
Centerpartiet

	J	N	M
Miljöpartiet: Åsa Romson	17	0	0
Vänsterpartiet: Jonas Sjöstedt	16	1	0
Centerpartiet: Annie Lööf	15	0	2
Kristdemokraterna: Göran Hägglund	12	0	5
Socialdemokraterna: Stefan Löfven	12	1	4
Folkpartiet: svarar som parti	9	0	8
Moderaterna: svarar som parti	10	5	2

J Ja

N Nej

M Möjligen

Redovisning av partiernas svar

och Diakonias kommentarer fråga för fråga

BISTÅND

FRÅGA 1:

Tycker du och ditt parti att motsvarande 1 procent av BNI ska avsättas till bistånd?

Ja	M	KD	FP	C	MP	S	V
Nej	-						
Möjligen	-						

Diakonias kommentarer:

Stödet för 1 procent av bruttonationalinkomsten (BNI) i bistånd består hos alla sju partierna. Detta är mycket positivt. Några av kommentarerna pekar dock på olika syn på enprocentsmålet.

Moderaterna skriver i sitt svar att de står bakom enprocentsmålet men att ett utbetalningsmål om 1 procent "är en trubbig lösning" eftersom "det gör att storleken i biståndet kan variera från ett år till ett annat vilket skapar problem." M svarar att "biståndets legitimitet måste baseras på vilka resultat vi uppnår, snarare än på vilka procenttal som vi kan

redovisa." Vänsterpartiet skriver i sitt svar att enprocentsmålet bör göras till ett "enprocentsgolv" som utvecklingssamarbetet inte får understiga. V hänvisar till sitt förslag till budget för 2014 och att där "satsar vi 2 miljarder mer än regeringen på biståndsverksamhet." Miljöpartiet svarar att de "slår vakt om enprocentsmålet" och att de därför inte kan acceptera de "omfattande och ständigt ökande avräkningar som görs på biståndsramen" som de anser urholkar beslutet om 1 procent av BNI i bistånd. MP svarar att de återför avräknade medel i sina budgetmotioner. (Se mer om avräkningar under fråga 2.)

FRÅGA 2:

Bör avräkningar från biståndet för t.ex. migrationskostnader och exportkredituskuldavskrivningar skärpas och avräkningar minska?

Ja	C MP V
Nej	M
Möjligen	KD FP S

”I möjligaste mån ska avräkningar inte belasta biståndsbudgeten.”

Göran Hägglund,
Kristdemokraterna

Diakonias kommentarer:

Svaren vittnar om att det finns det tydliga skiljelinjer mellan partierna, även över blockgränser, i synen på avräkningar från biståndet; dels huruvida OECD-DAC:s regelverk bör ses över eller ej och dels huruvida Sveriges tolkning av detta regelverk är rimlig eller ej. Moderaterna är det enda parti som svarar Nej, dvs att reglerna för avräkningar från biståndet inte bör skärpas, eller att avräkningarna bör minska. M svarar att de ”ser inget motsatsförhållande mellan bistånd och flyktingmottagande” och hänvisar till att ”Sverige är ett internationellt föredöme på båda dessa områden”, samt att avräkningarna ligger i linje med OECD-DAC:s riktlinjer.

De tre partier som svarar Möjligen (KD, FP och S) hänvisar till att Sveriges avskrivningar är i linje med DAC:s regelverk. De påpekar också vikten av en generös och/eller ansvarstagande flyktingpolitik. Kristdemokraterna skriver dock att det av olika skäl kan finnas anledning att se över DAC:s regelverk för vilka kostnader som ska få räknas som bistånd, samt att ”i möjligaste mån ska avräkningarna inte belasta biståndsbudgeten.” Socialdemokraterna svarar att ”vissa aspekter av den borgerliga regeringens agerande måste belysas” samt att ”regeringen bör kvalitetssäkra avräkningarna, exempelvis ska biståndsmedel inte bekosta en ambassad på Island eller biståndsministerns lön.” S vill också att kostnaderna för asylsökandes boende ses över. S ”avvisar den typ av avräkningsmetod för skuldavskrivningar som den borgerliga regeringen har genomfört i stor skala” och menar att ”skulderna avräknas krona för faktisk krona vad skulden är värd den

dag avräkningen görs.” Slutligen vill S att regeringen redovisar för riksdagen hur medel avräknade från biståndsramen uppfyller målen för det internationella utvecklingssamarbetet.

De tre partier som svarar Ja (C, MP och V) på frågan om avräkningarna bör minska, understryker samtidigt vikten av en solidarisk och human flyktingpolitik. Miljöpartiet svarar att ”det är dags att se över det system Sverige använder för avräkningar av flyktingmottagande. I ett första steg återför vi därför 1 600 miljoner kronor till biståndsramen.” Vidare säger MP nej till det system regeringen använder för regelmässig avskrivning av skulder och vill ha ”ett system som tar hänsyn till skuldens legitimitet och att man vid avskrivningar utgår från den faktiska fordran och inte räknar upp denna till orimliga belopp, som sedan räknas av från biståndsbudgeten.” Vänsterpartiet vill också se över regelverket och svarar att de i budgeten för 2014 halverar avräkningarna för flyktingmottagande i ett första steg och att de på sikt helt vill avskaffa dessa avräkningar. V skriver att de ”vid flera tillfällen yrkat på att Sverige ska verka för att skrivningar i DAC:s regelverk som tillåter att biståndspengar kan användas för skuldavskrivningar, utländska studenter vid högskolor i givarländerna och flyktingmottagande ska strykas.”

BAKGRUND TILL FRÅGORNA 1 OCH 2:

Sedan 1968 har Sverige beslutat att avsätta 1 procent av BNI i bistånd. Svenskt bistånd har t.ex. finansierat miljontals flickors utbildning, inneburit stöd till modiga människorättskämpar och bidragit till att stärka institutioner.

Men från biståndsbudgeten räknas allt fler kostnader och allt mer bistånd stannar kvar i Sverige, eftersom också flyktingmottagning och studentkostnader mm i Sverige i allt högre utsträckning räknas av som bistånd. Avräkningarna till migrationsverket var under 2013 hela 13 procent. Snittet för OECD-länderna är 2 procent för migrationskostnader. Migrationsverket får mer bistånd än vad Afrika, söder om Sahara, får årligen (räknat i snitt för de senaste åren). Avräkningarna har fyrfaldigats sedan 2006 trots att mottagningen av asylsökande har fördubblats. OECD-DAC:s regler är inte heltäckande och Tyskland och Storbritannien använder inte ens en procent av biståndet till asylmottagning. Diakonia menar att asylrätten är en fundamental del av de mänskliga rättigheterna, men asylmottagande ska inte finansieras via biståndsbudgeten.

FRÅGA 3:

Är det viktigt att bistånd till privata aktörer har samma krav på resultat och transparens, utgår från lokala behov och utvärderas regelbundet som annat bistånd?

Ja	M	KD	FP	C	MP	S	V
Nej	-						
Möjligen	-						

Diakonias kommentarer:

Det är mycket glädjande att alla partier anser att det är viktigt att bistånd via privata aktörer har samma krav vad gäller resultat, öppenhet, att utgå från lokala behov och regelbunden utvärdering. Det är områden där det idag finns brister och samsynen mellan partierna skapar förutsättningar för att skapa gemensamma riktlinjer etc. som partierna står bakom.

Inget parti säger sig vara emot att engagera privata aktörer i biståndet. MP, S och V betonar dock vikten av att samma höga krav ska gälla alla aktörer i biståndet. Socialdemokraterna betonar vikten av att näringslivet utvecklas i samarbetsländerna och

vill ”lyfta fram de fackliga organisationernas roll i det jobbskapande utvecklingssamarbetet.” Vänsterpartiet påpekar att ”tyvärr finns det många exempel på hur privata svenska aktörer bidragit till landgrabbing” bland annat när biståndsmedel kanaliseras via Swedfund. ”V har därför sagt nej till att staten ska ge Swedfund kapitaltillskott.” Centerpartiet tar också upp Swedfund i sitt svar och skriver att ”det har bland annat genomförts skärpningar av Swedfunds regler, skärpningar som ännu inte utvärderats. Vi är öppna för ytterligare skärpningar om det behövs.”

FRÅGA 4:

Ska Sverige leva upp till våra åtaganden om obundenhet i biståndet?

Ja	M	KD	FP	C	MP	S	V
Nej	-						
Möjligen	-						

”Biståndet ska först och främst verka för att lyfta människor ur fattigdom och förtryck, inte subventionera köp av svenska produkter.”

Folkpartiet

Diakonias kommentarer:

Det är mycket positivt att samtliga partier anser att Sverige ska leva upp till åtaganden om obundet bistånd. Samsynen skapar förutsättningar att se över biståndet och de exempel där bundenheten kvarstår.

Moderaterna svarar att biståndet ska ”vara obundet, resultatnriktat och undvika att agera marknadsstörande.” Folkpartiet skriver i sitt svar att ”biståndet ska först och främst verka för att lyfta människor ur fattigdom och förtryck, inte subventionera köp av svenska produkter.”

BAKGRUND TILL FRÅGORNA 3 OCH 4:

Sverige och andra givare ökar sitt bistånd via privata aktörer. Detta skapar både utmaningar och möjligheter. Den privata sektorn kan exempelvis bidra med innovation och att skapa arbetstillfällen för fattiga människor.

Olika utvärderingar har pekat på flera utmaningar:

1. Bristande resultat länkat till fattigdomsbekämpning och mänskliga rättigheter.
2. Ofta gynnas stora företag registrerade i rika länder snarare än lokala aktörer och det finns en risk för återgång till bundet bistånd
3. Öppenhet och ansvarsutkrävande brister
4. Trots regeringens policy om obundenhet finner vi fler exempel på bundet bistånd trots ökade kostnader för mottagarna. Ett bistånd som inte är styrt av mottagarnas behov och prioriteringar (se noterna).

Källor:

Avräkningar; 1,2 miljarder 2006 – 5,1 miljarder 2013 inkl vårprop
<http://www.diakonia.se/Documents/Diakonia/News%20and%20media/News%202013/1306-Flyktningkostnader-avraekningar-i-bistandet-2013.pdf>
http://www.svd.se/nyheter/inrikes/alltmer-bistand-stannar-i-sverige_8600440.svd
<http://www.concord.se/eu-bryter-sina-loftena-bistandet-minskar-urholkas/>

Utvärderingar av bistånd via privata aktörer; I Diakonias och Svenska kyrkans studie från dec2011 ”Privata näringslivet som förmedlare av svenskt bistånd” sammanfattades olika utvärderingar av denna typ av bistånd som förmedlats av Sida, UD och Swedfund. <http://www.diakonia.se/Politik-och-paverkan/Rapporter-fran-Diakonia/Privata-naringslivet-som-formedlare-av-svenskt-bistand-2011/>
 Studien går igenom utvärderingar etc. av några nationella biståndsfinansierade riskkapitalorgan inklusive Swedfund, samt Europeiska investeringsbanken, samt Världsbankens privatsektororgan IFC. EURODAD Private profit for public good <http://eurodad.org/1543000/>

Bundet bistånd ökar kostnader för mottagarna 15-30%. <http://www.oecd.org/dac/untied-aid/>

FRÅGA 5:

Tycker du och ditt parti att de nya resultatstrategierna i biståndet ska baseras på lokala demokratiskt framtagna planer och prioriteringar?

Ja	KD FP C MP S V
Nej	-
Möjligen	M

Diakonias kommentarer:

Förutom Moderaterna som svarar Möjligen, så svarar alla partier Ja på frågan om de nya resultatstrategierna i biståndet ska baseras på lokala demokratiskt framtagna planer och prioriteringar. Det finns därmed en bred samsyn att detta är viktigt i biståndet.

M förklarar inte sitt svar, men betonar att ”utgångspunkten för biståndet är fattiga

och förtryckta människors egna perspektiv på fattigdom och på vad som krävs för att förbättra levnadsvillkoren. Kunskap ska inhämtas om vilka problem, behov och prioriteringar som de människor som det svenska biståndet riktar sig till har.” Svaret tyder inte på någon större avvikande åsikt i frågan.

”...det måste vara de som känner fattigdomen och förtrycket i sin vardag som sätter dagordningen för biståndet.”

Jonas Sjöstedt
Vänsterpartiet

FRÅGA 6:

Ser du och ditt parti risker med att biståndet skyggar för långsiktiga svärmätbara utvecklingsresultat, när budskapet är att mätbara resultat ska levereras till Sverige?

Ja	C MP S V
Nej	M
Möjligen	KD FP

Diakonias kommentarer:

Partiernas svar vittnar om vissa olikheter i synen på huruvida det finns en risk eller ej att biståndet skyggar för långsiktiga svärmätbara utvecklingsresultat givet ökat fokus på mätbarhet i biståndet. Partiernas kommentarer vittnar dock om en förståelse för komplexiteten i resultatmätning, vilket är positivt.

Moderaterna svarar som enda parti Nej på frågan. Samtidigt så påpekar de att ”trots att vissa utvecklingsfrågor inte låter sig mätas, får det inte hindra att vi både mäter det biståndsarbetet som kan mätas och samtidigt fortsätter driva frågor som vi ser kan skapa förutsättningar för utveckling på lite längre sikt” och nämner bland

annat demokratiutveckling som exempel. Kristdemokraterna och Folkpartiet svarar att det Möjligen finns en risk. KD pekar på vikten av resultatfokus i biståndet, men menar att ”vi också måste lyfta blicken och se att alla resultat inte kan ses i just denna stund – vissa resultat tar tid att uppnå.” FP påpekar likt M att även om demokrati kan vara svårt att mäta, ”så får det inte innebära att demokratifrämjande insatser nedprioriteras för att de bedöms svåra att mäta och följa upp.”

Oppositionspartierna MP, S och V, som svarat Ja på frågan, framför kritik mot nuvarande sätt att mäta resultat. Miljöpartiet svarar att ”på senare tid har alltför många givare, dessvärre också Sverige, gått tillbaka

”Centerpartiet vill t.ex. att klimatanpassning och miljöåtgärder tydligt ska prioriteras i biståndet, trots utmaningar vad gäller mätbarhet och snabba resultat, för att förebygga bakslag i fattigdomsbekämpningen.”

Annie Löf
Centerpartiet

”Vi vill gå bort från det som vi ser som en ny trend med tyngdpunkt på ensidigt givarstyrd kontroll och kortsiktigt mätbara faktorer på bekostnad av långsiktiga resultat.”

Stefan Löfven
Socialdemokraterna

till det gamla ineffektiva ”projektbiståndet”. Fokus på kvantifierbara resultat riskerar att underminera stöd till komplexa processer som tar tid. Sveriges engagemang för utveckling ska vara långsiktigt och resultaten ska i första hand mätas av de som biståndet ska stödja.” Socialdemokraterna svarar i liknande ordalag att de ”vill gå bort från det som vi ser som en ny trend med tyngdpunkt på ensidigt givarstyrd kontroll och kortsiktigt mätbara faktorer på bekostnad av långsiktiga

resultat. Vi vill understryka att reella resultat utgörs av förändring och utveckling i samarbetsländerna.” Vänsterpartiet svarar att ”regeringen har starkt fokuserat på kortsiktiga och mätbara resultat. Risken är stor att vi lämnar svårare frågor där resultaten kan vara svårare att mäta för att jobba med ”lättare” projekt.” Samtidigt så poängterar de tre partierna, likt Centerpartiet, som också svarar Ja, att det är viktigt att nå och mäta resultat trots svårigheter.

FRÅGA 7:

Anser du och ditt parti att mottagarna i form av t.ex. parlament och det civila samhället bör ges möjlighet till ett verkligt deltagande när det gäller val av insatser i svenska biståndsstrategier?

Ja	M	KD	FP	C	MP	S	V
Nej	-						
Möjligen	-						

Diakonias kommentarer:

Det är mycket positivt att alla partier svarar Ja på frågan om mottagarna, t.ex. parlament och det civila samhället, bör ges möjlighet till ett verkligt deltagande när det gäller val av insatser i svenska biståndsstrategier. Det finns därmed en samsyn i vikten av ett demokratiskt ägarskap av biståndet bland grupper bortom mottagarländernas regeringar.

Moderaterna svarar att ”regeringen har en fortlöpande dialog med olika NGO:s [icke-statliga organisationer], parlament och civilsamhället i det breda biståndsarbetet. Den dialogen är viktig och nyttig och bör fortsätta.” Kristdemokraterna pekar på utrymme för förbättringar: ”Självklart kan processerna för att öka vanliga människors inflytande över hur resurserna fördelas bli bättre, särskilt i länder med svaga eller obefintliga demokratiska system.” Folkpartiet problematiserar frågan i sitt svar och skriver att ”det är dock viktigt att Sverige står upp

för våra frågor, s.k. motvindsfrågor. Det kan handla om t.ex. SRHR-frågor [Sexuell och reproduktiv hälsa och därtill hörande rättigheter] där mottagarländer motsätter sig åtgärder som värnar kvinnors rätt till utbildning och att bestämma över sin egen kropp.” Centerpartiet problematiserar också frågan och lyfter i sitt svar fram att ”vi verkar ju även via multinationella organ och ibland i svåra miljöer.”

Miljöpartiet anser att dialogen med aktörer i samarbetsländerna bör ha ”en bredare ansats än bistånd”, och hänvisar till ett eget förslag ”om hur samarbetsländerna och aktörer i det civila samhället ges möjlighet att följa upp den svenska PGU:n. Vänsterpartiet konstaterar att ”fortfarande återstår mycket arbete innan det går att tala om ägandeskap för utvecklingsarbete i syd” vidare att ”Sverige dessutom sedan flera år går i rakt motsatt riktning, mot att allt mer ska detaljstyras från Stockholm.”

BAKGRUND TILL FRÅGORN 5, 6 OCH 7:

Den svenska regeringen är på väg att ta fram en ny form av landstrategier, så kallade resultatstrategier, som ska styra biståndet i olika länder. Det är dock oklart hur samtal med regering, parlament och civilsamhälle i mottagarländerna har skett, samt vilken insyn och möjlighet till reell påverkan medborgarna har i utformandet av biståndet på lokal nivå.

Diakonia menar att Sverige bör säkerställa att, och redogöra för hur, ökat fokus på resultat baseras på Parisdeklarationens principer om att bistånd ska främja demokratiskt ägarskap i mottagarländerna, och baseras på lokala behov och prioriteringar. Parisdeklarationen är en internationell överenskommelse från 2005 om biståndets effektivitet.

FRÅGA 8:

Anser du att Sverige ska utforma sin politik utifrån PGU:s perspektiv – de mänskliga rättigheterna och de fattiga människornas perspektiv – även när det gäller exportfrämjandet och vapenexporten?

Ja	M	KD	FP	C	MP	S	V
Nej	-						
Möjligen	-						

Diakonias kommentarer:

Trots att det gått tio år sedan riksdagen beslutade om Politik för Global Utveckling är det glädjande att det finns ett enhälligt stöd för den grundläggande inriktningen och målsättningen med PGU.

Det är beklagligt att det trots denna enighet finns tydliga brister i regeringens faktiska politik – exportpolitiken, vapenexporten till länder som bryter mot mänskliga rättigheter, klimatpolitiken och frågan om skatteflykt för att nämna några exempel. Det framkommer bland annat i paraplyorganisationen CONCORD:s barometer att det inte går att säga att mänskliga rättigheter och de fattiga människornas perspektiv varit vägledande i utformandet av den svenska regeringens politik i det urval av frågor som CONCORD valt att granska.¹¹

Det kanske nya i partiernas svar på Diakonias enkät är att samtliga svarar Ja på den specifika frågan om mänskliga rättigheter och fattiga människors perspektiv ska vara med i bedömningen av exportfrämjande och vapenexport. I riksdagens beslut om PGU är de två perspektiven, främjande av de mänskliga rättigheterna och de fattiga människornas perspektiv, grundläggande.

Idag kan vi inte på ett transparent sätt ens se om fattiga människors perspektiv på något sätt är med i bedömningen av exporttillstånd för vapen. Transparens och möjlighet till ansvarsutkrävande är en hörnpelare när det gäller respekt för mänskliga rättigheter i enlighet med FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter.

¹¹ <http://www.diakonia.se/Politik-och-paverkan/Rapporter-fran-Diakonia/PGU-barometer-2014/>

BAKGRUND TILL FRÅGA 8:

I december 2003 beslutade en enig riksdag om Politik för Global Utveckling. Alla politikerområden ska eftersträva "samstämmighet" för att främja hållbar utveckling. Alla politikområden ska styras utifrån de två perspektiven – de fattiga människornas perspektiv och främjande av de mänskliga rättigheterna.

FRÅGA 9:

Är du beredd att arbeta för land-för-land rapportering för företag i alla sektorer inklusive skatter för att öka öppenheten och stoppa skatteflykt?

Ja	M	KD	C	MP	S	V
Nej	-					
Möjligen	FP					

Diakonias kommentarer:

Det är glädjande att sex av sju partier svarar Ja och därmed säger sig vara beredda att arbeta för att få till stånd en land-för-land rapportering för företag i alla sektorer och i och med det en ökad öppenhet i företags redovisningar. Folkpartiet svarade Möjligen, men påpekar samtidigt att land-för-land rapportering för företag kan vara en viktig pusselbit i att bekämpa skatteflykt. Inget parti svarade Nej på frågan. Slutsatsen är att det finns en bred enighet och stöd bland partierna för land-för-land-rapportering för företag i alla sektorer.

”Land-för-land-rapportering kan vara ett verktyg att upptäcka internationell skatteflykt, till exempel genom att synliggöra att företag med stor försäljningsverksamhet i landet inte har betalat någon skatt där.”

Moderaterna

FRÅGA 10:

Tycker du att Sverige ska ha en samlad strategi för att motverka skatteflykt från fattiga länder?

Ja	M	KD	FP	C	MP	S	V
Nej	-						
Möjligen	-						

Diakonias kommentarer:

Det är mycket glädjande att alla sju partier svarar Ja på frågan om Sverige bör ha en samlad strategi för att motverka skatteflykt från fattiga länder. Denna enighet skapar möjligheter att formulera en strategi med brett stöd över partigränser.

Miljöpartiet och Socialdemokraterna nämner i sitt svar behovet av automatiskt öppet informationsutbyte på multilateral nivå, en fråga som inte ingick i Diakonias enkät,

men som också är av vikt för att möjliggöra för utvecklingsländer att få den information som krävs för att motverka skatteflykt. MP påpekar också att Sverige bör verka för att FN:s skattekommitté stärks. Vänsterpartiet lyfter även frågan att Sverige bör införa ett förbud mot att exportkrediter, investeringsstöd eller andra former av stöd till näringslivet betalas ut till företag eller fonder som har verksamhet i skatteparadis, eller som bidrar till kapitalflykt.

FRÅGA 11:

Är du och ditt parti beredd att arbeta för en öppen, offentlig redovisning av företags förmånstagare, för att förhindra det hemlighetsmakeri som möjliggör skatteflykt, korruption och penningtvätt?

Ja	KD	C	MP	S	V
Nej	-				
Möjligen	M	FP			

Diakonias kommentarer:

Det är glädjande att fem av sju partier svarar Ja på frågan om att upprätta offentliga register över företags verkliga ägare/förmånstagare. Moderaterna och Folkpartiet, svarar Möjligen men FP säger samtidigt att det är bra med ökad öppenhet hos företagen och M att det är bra med ökad öppenhet och insyn i

skattefrågor. FP påpekar att ”det gäller att arbeta tillsammans med näringslivet för att hitta nya vägar till ökad transparens.” Inget parti svarar att de är emot. Slutsatsen är det finns en bred, blocköverskridande enighet att upprätta offentliga register över företags verkliga ägare/förmånstagare.

FRÅGA 12:

Är du och ditt parti beredd att arbeta för ökat stöd till utvecklingsländernas myndigheter och civila samhälle, för att bygga den kapacitet som krävs för att bekämpa skatteflykt?

Ja	M	KD	FP	C	MP	S	V
Nej	-						
Möjligen	-						

Diakonias kommentarer:

Det är mycket positivt att alla sju partier svarar Ja på frågan och därmed säger sig vara beredda att arbeta för ökat stöd till utvecklingsländernas myndigheter och civila samhälle för att bygga kapacitet för att motverka skatteflykt.

Moderaterna påpekar i sitt svar att "ett grundläggande problem för

utvecklingsländer är att det ofta finns brister i skatteförvaltningen och det är därför av stor vikt för dem att få tekniskt bistånd med att bygga upp kapaciteten i skatteförvaltningar för att säkerställa att skatteregler följs och att intäkter kommer staten till del." Tre partier (FP, C och S) nämner även stöd till god samhällsstyrning och anti-korruptionsarbete som viktiga komponenter i biståndet.

BAKGRUND TILL FRÅGORNA 10,11 OCH 12

Företags investeringar är viktiga för att fattiga länder ska utvecklas. Men när företag smiter från sitt ansvar och undviker att betala skatt i de länder där de verkar, så drabbar det invånarna.

För varje biståndskrona till utvecklingsländer försvann ungefär sju till tio kronor i kapitalflykt år 2011. Skatteflykten är ett stort utvecklingshinder eftersom resurserna skulle behövas för att främja företagsamhet och investeringar i de fattiga ländernas egna ekonomier och för att tillgodose grundläggande behov hos befolkningen. Genom att företag inte är tvingade att redovisa sin verksamhet land-för-land underlättas skatteflykten.

Sverige har ingen samlad strategi för att bidra till att motverka skatteflykt från länder med stor fattigdom.

Källor:

De svenska positionerna är formulerade i PM från justitiedepartementet 20131120 "Förslag till Europaparlamentet och rådets direktiv 78/660/EEG om redovisning av stora företags och koncerners icke finansiella information och mångfaldspolitik"

I dokumentet behandlas även frågan om finansiell information om land för landredovisning av b.l.a. skatter.

I dokumentet framkommer att Sverige motsätter sig att EU beslutar om land för landredovisning som inkluderar redovisning av skatt. Sverige motsätter sig detta med motiv "redovisningskrav inte sträcker sig längre än vad som är ändamålsenligt och nödvändigt. Den administration och den kostnad som ökade redovisningskrav medför måste alltid balanseras mot den nytta de medför."

SvD Näringsliv om skatteflykt: "Fattiga förlorar när storbolag flyr från skatt" http://www.svd.se/naringsliv/nyheter/sverige/fattiga-forlorar-nar-storbolag-flyr-fran-skatt_8804876.svd

Flera företag och organisationen Svensk Handel är positiva till transparenskrav: http://www.svd.se/naringsliv/flera-positiva-till-transparenskrav_8804878.svd

FRÅGA 13:

Anser du att mänskliga rättigheter, inklusive transparens och möjlighet till gottgörelse, ska vara ett tydligt villkor för svenskt statligt stöd i form av exportkrediter och lån från svenska staten?

Ja	M	KD	FP	C	MP	S	V
Nej	-						
Möjligen	-						

Diakonias kommentarer:

Det är väldigt glädjande att samtliga sju partier utan reservationer markerar att mänskliga rättigheter inklusive transparens och möjligheter till gottgörelse ska vara ett ”tydligt villkor” för svenskt statligt stöd i form av exportkrediter och lån från svenska staten. Det är ett löfte om en tydlig skärpning av politiken inom detta område.

FRÅGA 14:

Anser du och ditt parti att det måste göras förstudier/konsekvensanalyser (due diligence) i fråga om effekterna på mänskliga rättigheter, innan svenska staten ger exportkreditgarantier/lån till svenska företags affärer i riskfyllda länder eller miljöer?

Ja	M	KD	FP	C	MP	V
Nej	-					
Möjligen	S					

Diakonias kommentarer:

När det gäller det svenska exportfrämjandet genom den statliga banken Svensk Exportkredit (SEK) och försäkringsbolaget Exportkreditnämnden (EKN) är det anmärkningsvärt att alla partier (utom Socialdemokraterna som svarar Möjligen) svarar Ja på frågan om mänskliga rättigheter ska vara villkor för exportkreditgivande och lån.

Socialdemokraterna skriver i en kommentar: ”Frågan om förstudier, due diligence, är naturligtvis intressant för att

kvalitetssäkra att svensk export följer gällande regler och respekt för mänskliga rättigheter. Det är viktigt att de projekt som svenska staten ger stöd till och/eller är direkt eller indirekt inblandad i kan operera på ett sådant sätt att det inte skadar mänskliga rättigheter i riskfyllda länder eller miljöer.”

Att genomföra dessa konsekvensanalyser är en hörnpelare när det gäller att säkerställa efterlevande av mänskliga rättigheter i kommersiella affärer.

BAKGRUND TILL FRÅGORN 13 OCH 14

I regeringens översättning av FN:s vägledande principer framkommer vikten av genomförandet av konsekvensanalyser (s.k. due diligence) för företag eller kommersiella aktörer ”när det gäller de mänskliga rättigheterna, och hur man på ett effektivt sätt hanterar frågor om kön, sårbarhet och/eller marginalisering och då särskilt ta hänsyn till de speciella utmaningar som ursprungsbefolkningar, kvinnor, nationella eller etniska minoriteter, religiösa och språkliga minoriteter, barn, personer med funktionsnedsättning och migrerande arbetare och deras familjer står inför”.

Källor:

Svenska: <http://www.regeringen.se/content/1/c6/20/51/63/3c3056e3.pdf>

Engelska: http://www.ohchr.org/Documents/Publications/GuidingPrinciplesBusinessHR_EN.pdf

Diakonia och Amnestys uppföljningsrapport från 2013 kring exportorganen EKN och SEK: <http://www.diakonia.se/Politik-och-paverkan/Rapporter-fran-Diakonia/Export-till-priset-av-manskliga-rattigheter---uppfoljning-2013/>

Sveriges officiella politik förordar i huvudsak frivillighet: <http://www.regeringen.se/sb/d/5353/a/227959> Företag samhällsansvar CSR – Corporate Social Responsibility innehåller nödvändigtvis inte de komponenter som FN:s vägledande principer för företag och mänskliga rättigheter (framtagna av professor John Ruggie) anvisar – t.ex. transparens, ansvarsutkrävande och rätt till kompensation.

Regeringens egen översättning av FN:s riktlinjer där transparens och möjlighet till ansvarsutkrävande är hörnstenar: <http://www.regeringen.se/sb/d/17198/a/209082>

FRÅGA 15:

Anser du och ditt parti att Sverige bör ta på sig utsläppsminskningar inom Sverige på minst 55 procent till 2030 och minst 95 procent till 2050?

Ja	MP V
Nej	M
Möjligen	KD FP C S

Diakonias kommentarer:

I princip råder det enighet inom blocken – med stora skillnader mellan blocken. Miljöpartiet, Socialdemokraterna och Vänsterpartiet svarar samtliga med kvantifierade utsläppsmål ungefär i linje med dem Diakonia efterfrågar, vilket är glädjande. När Kristdemokraterna, Folkpartiet och Centerpartiet svarar Möjligen förklarar de sig

på ett annat sätt än vad Socialdemokraterna gör med samma svar. S anger i sin kommentar ett kvantifierat utsläppsmål på 90 procents minskning till år 2050. KD och FP hänvisar till en vision om ”noll nettoutsläpp av växthusgaser år 2050”, utan vidare förklaring, medan C talar om ”att Sverige bör ha den ännu högre målsättningen att vara helt klimatneutralt till år 2050”.

BAKGRUND TILL FRÅGA 15

Utsläppen av växthusgaser orsakar klimatförändringar med katastrofala konsekvenser för framför allt människor som lever i fattigdom. Sverige och EU har utsläpp långt över en globalt hållbar nivå och dessa behöver minska – snabbt. Sverige har bland de bästa förutsättningarna i världen för att ställa om till låga utsläpp.

Sveriges har som mål att minska utsläppen med 40 procent till år 2020. Det är otillräckligt och en tredjedel av minskningen är dessutom utsläppsminskningar i utvecklingsländer – vilket är att smita från ansvar. Regeringen framhåller ofta att ”Sverige ska fortsätta vara ett föregångsland” – men har backat från en ambitiös hållning inom EU. Regeringen säger också att Sverige ska nå ”netto-nollutsläpp” till 2050, men vad det egentligen betyder och hur målet ska nås har inte redovisats.

Diakonia anser att Sveriges mål om utsläppsminskningar måste blir mer ambitiösa – både i omfattning och i tid. Det är centralt att Sverige med konkreta åtgärder visar hur ett utsläppsnått samhälle kan kombineras med hög livskvalitet. Med detta i ryggen har Sverige även en viktig roll att spela både i EU och i FN-förhandlingarna om klimat.

FRÅGA 16:

Anser du och ditt parti att staterna har ansvar att anslå medel utanför det ordinarie biståndet på 1 procent för att leva upp till löftena i klimatavtalen?

Ja	C MP V
Nej	M
Möjligen	KD FP S

Diakonias kommentarer:

Tydliga Ja från Centerpartiet och Vänsterpartiet, där Jonas Sjöstedt V skriver: "Börjar vi ta utlovade satsningar på t.ex. mödravård, utbildning och jordbruksutveckling för att istället finansiera klimatinsatser kommer vi varken lösa utvecklings- eller klimatutmaningarna". Miljöpartiet svarar också Ja men kommenterar att då "måste finansieringskällor utanför statsbudgeten utvecklas". I Stefan Löfvens

Möjligen rymmer faktiskt ett Ja, när "det gäller löftet om stöd till den Gröna Fonden".

Gröna fonden är en nyinrättad FN-fond för klimatfinansiering.

Moderaterna, Kristdemokraterna och Folkpartiet hänvisar till att det räcker med biståndsmedel, så länge det inte tar mer än 0,3 procentenheter av det svenska biståndsmålet på 1 procent. FP tillägger dock att det "Inom FP finns en diskussion om ett additionellt klimatbistånd".

FRÅGA 17:

Är du och ditt parti beredda att i budgeten för 2015 sätta av 2,1 miljarder kronor till klimatfinansiering, som inte tas ur biståndsbudgeten (räknad som 1 procent av BNI) för att hålla Sveriges del av löftet från klimattoppmötet i Köpenhamn?

Ja	MP
Nej	M S V
Möjligen	KD FP C

Diakonias kommentarer:

Vi ger en guldstjärna till Miljöpartiet som svarar Ja och som i sin budget för 2014 satte av 2 miljarder additionella kronor till klimatfinansiering. Även Vänsterpartiet förtjänar att lyftas fram här, med 1,5 miljarder additionella kronor avsatta för 2015 – långt

mer än övriga Nej- och Möjligen-svarande partier.

Kristdemokraterna, Folkpartiet och Centerpartiet kommenterar sina Möjligen med dels osäkerheter i hur man bör räkna, dels med hänvisningar till behovet av internationella överenskommelser och nya finansieringskällor.

"Miljöpartiet har i budget för 2014 avsatt 2 miljarder i additionella medel för klimatfinansiering, utöver biståndet. Därtill har vi insatser för att miljö- och klimat-anpassa biståndet."

Asa Romson
Miljöpartiet

BAKGRUND TILL FRÅGORN 16 OCH 17

För dem som drabbas, framför allt de fattiga länderna i världen, kostar det pengar att anpassa sig till förändrat klimat och det kan på kort sikt vara dyrare att välja en mindre utsläppsintensiv utveckling. Sverige har tillsammans med övriga rika länder lovat att bistå de fattiga länderna med de pengarna – men har ännu inte levererat. Det är Sverige och övriga rika länder som hittills stått för de stora utsläppen av växthusgaser, vilket redan gör livet svårt för människor som lever i fattigdom och innebär en skyldighet att kompensera dem som drabbas. Diakonia har räknat ut att Sveriges andel av det internationella löftet om klimatfinansiering på 100 miljarder dollar årligen ligger på ca 2,1 miljarder kronor för 2015.¹²

Sverige har i internationella avtal tagit på sig att bidra med ”nya och additionella” pengar till dem som drabbas av klimatförändringarna, med andra ord pengar som ska tas utöver det utlovade biståndet. Regeringen säger att allt över 0,7 procent av biståndet är ”nya och additionella” pengar. De biståndspengar (några hundra miljoner) som avsatts till klimatfinansiering är för 2014 långt under vad som krävs.

Diakonia menar att Sverige omedelbart behöver hålla sina löften enligt internationella avtal och avsätta nya och additionella pengar (utöver biståndsmålet på 1 procent av BNI). Enligt våra beräkningar ska summan till år 2020 skalas upp till 4,2 miljarder kronor för att hålla Sveriges del av löftet om 100 miljarder dollar årligen. Sverige behöver även ta en mer progressiv roll i arbetet för att hitta innovativa finansieringskällor.

För mer information, vänligen kontakta Diakonia tel vx. 08-453 69 00

Exportstöd och mänskliga rättigheter samt PGU: Magnus Walan, *senior policyrådgivare*

Bistånd och skatteflykt: Penny Davies, *policyrådgivare*

Utvecklingsfinansiering klimat: Petter Lydén, *policyrådgivare*

¹² Sveriges andel av internationell klimatfinansiering (Diakonia 2013), <http://www.diakonia.se/globalassets/documents/diakonia/campaigns/springnotan-2013/sveriges-andel-av-internationell-klimatfinansiering-2.pdf>